

Het monument voor Richard Hol in Den Haag

“Wat zal Den Haag voor zijn oud-stads-genoot, voor den grooten Nederlander doen? Zal de gemeenteraad, als er weer eens straten moeten gedoopt worden, ook eens denken aan een Richard Hol-plein of -laan?”. Dit schrijft ene “Peripateticus” in een dagbladartikel naar aanleiding van het overlijden van de componist en dirigent Richard Hol op 14 mei 1904. Het is te vinden in het omvangrijke “Album van journalistieke artikelen van en over Richard Hol”, in het Nederlands Muziek Instituut. Hoewel de loftuitingen die aan het citaat voorafgaan wat overdreven aandoen, was het zeker geen misplaatste hint aan het Haagse stadsbestuur. Richard Hol (geboren 23 juli 1825 te Amsterdam) was namelijk niet alleen een van de leidende figuren in het nationale muziekleven geweest, als componist, uitvoerend musicus en pedagoog, maar had ook voor het Haagse veel betekend als dirigent van de Koninklijke Liedertafel “Caecilia” (1878-1902) en van de Diligentia-concerten (1887-1898).

Maar van een straatnaam in Den Haag is het nooit gekomen. Ook niet in de destijds nieuwe wijk Duinoord, waar de straten voor een groot deel naar Nederlandse componisten waren genoemd. Wel werd in 1905 een indrukwekkend nationaal comité samengesteld dat voor de oprichting van een monument ter nagedachtenis moest gaan ijveren. Kennelijk nadat een eerdere poging om geld in te zamelen wegens gebrek aan belangstelling was gestaakt, zo blijkt uit een aantal circulaires in het archief van Richard Hol. In de beslissing om Den Haag als standplaats te kiezen voor het beeld liet het comité zich door dezelfde argumenten leiden als bovengenoemde auteur. Het gemeentebestuur werkte mee. Het werd een bronzen buste, vervaardigd door Bart van Hove, gedragen door een blok gra-

niet met aan de voorzijde een afbeelding van een gevleugelde muze. Boven de afbeelding staat in hoofdletters de naam Richard Hol.

Diverse kranten en periodieken waarvan we knipsels terugvinden in het album melden de onthulling van het monument in 1906. Het ligt voor de hand dat het beeld in Duinoord werd geplaatst. De berichten zijn echter niet eenduidig over de exacte locatie. Het tijdschrift “De Muziekbode” van 13 oktober 1906 heeft het over de Groothertoginnelaan tegenover de Lübeckstraat. Dit kan niet, want de Lübeckstraat is geen zijstraat van de Groothertoginnelaan, maar van de Stadhouderslaan. In de Muziekbodes van 20 oktober - de dag van de onthulling - en 27 oktober staan artikelen over het monument, maar geen vermelding van de plaats. Een ander tijdschrift, “De Muziek”, van 1 november, maakt melding van een monument aan de Stadhouderslaan. Het naslagwerk “Muzikaal Nederland 1850-1910” van J. H. Letzer heeft het zelfs over de “Hertoginnelaan”.

Het boekje “Duinoord en Statenkwartier 1895-1960” (uitgave Paagman, 1986) geeft uitsluitel. Hierin staat een foto van het monument, volgens het onderschrift aan de Stadhouderslaan. De afbeelding komt overeen met die in de fotocollectie van het NMI, een opname ter gelegenheid van de onthulling in 1906. Verificatie ter plekke is niet meer mogelijk. Met deze onthulling is de geschiedenis van dit Haagse monument namelijk nog niet ten einde. Wat we niet terugvinden in het archief, maar wel in het boekje, is de aantekening dat het beeld in 1942 het veld moest ruimen voor de aanleg van de Atlantik Wall. Gelukkig - er zijn niet veel gedenktekens voor Nederlandse componisten - is het na de oorlog teruggeplaatst, alleen niet op dezelfde locatie.

Het monument zoals thans opgesteld in het plantsoen aan de Groot Hertoginnelaan, tussen de Andries Bickerweg en de Stadhouderslaan.

Bij de herbouw van de wijk kreeg het gebied een andere structuur, waardoor de originele plek niet meer beschikbaar was. Het monument kreeg een plaats in het plantsoen aan de Groot Hertoginnelaan, waar het nu nog steeds staat.

Rik Hendriks

Iconografie van het Nederlands Muziek Instituut

Het monument voor Richard Hol aan de Stadhouderslaan in Den Haag,
bij de onthulling op 20 oktober 1906. (RH)